

VW 6-4-85

Molukse essenties

Frans Lopulalans verhalen van binnen uit

ONDER DE SNEEUW EEN INDISCH GRAF

door Frans Lopulalan

Uitgever: In de Knipscheer, 165 p., f 25,—

TESSEL POLLMANN

Frans Lopulalan schreef twee verhalen over het Molukse leven in Nederland. Het tweede is het mooist, op de modieuze antigereformeerde, anti-Leerdamse, anti-modern-leven (zijn vrouw bekeert zich tot het lesbische leven), antiburgerlijke passages na. Die zijn PC van de jaren zeventig. Het echte verhaal eronder gaat over de vader die altijd wil remigreren naar Saparua (Midden-Molukken) en altoos maar niet gaat. Omdat de kinderen groot worden, omdat er een kleinkind komt, omdat... ja... omdat teruggaan nu eenmaal eindeloos moeilijk is voor een bal-ling.

Van zulke mannen als vader Lopulalan heb ik er veel gekend — nooit heb ik dat portret van hun ouderdom mooier verteld gezien (en oude Molukse mannen kunnen zelf al zo prachtig vertellen) dan in dit tweede verhaal. Het eerste verhaal voltrekt zich in de woonbarakken waar de Molukkers van 1951 tot eind jaren zestig hebben gewoond. In Woerden waren twee Molukse woonoorden — van een ervan heb ik de Nederlandse blanke beheerder wel eens gesproken. Mijn god, wat een man. Molukkers waren een soort *doerakken* die je onder de duim moest hou-

den. In het andere kamp, daar woonde de familie Lopulalan, was het beter, maar de hogere ambtenaren van Nederlandse kant die er op inspectie kwamen, waren bene-pen burgermannen, bang voor dat zwarte volk, zonder een schijn van solidariteit, een soort sociaal werkers dat godlof ver-dwenen is. Mijnheer Ringenalda was de ambtenaar die in Woerden op inspectie ging, en dat bezoek is prachtig beschreven door Lopulalan, met zijn vader als kamp-oudste die de Hollander zo fantastisch op zijn ongemak weet te stellen. En toch is dit eerste verhaal, dat 'De Barak' heet, niet helemaal tevredenstellend: het is te li-terair, sommige dingen worden niet dui-delijk (sprak de vader Nederlands met zijn zoons, waarom kon Frans als jonge-tje het Maleise woord voor een brief op de bus gooien niet begrijpen?), en de portret-ten van de bevoogdende Nederlanders zijn te stereotiep — de gravin Van Lim-burg Stirum is uit een spotprent wegge-lopen met haar plannen voor een heerlijke vakantie voor de kleine Molukkers: 'Mijn vaders bereidwillige medewerking aan dit grootse plan zou met sympathie van comité-zijde beloond worden. Er volgde nog een bombastisch verhaal over mense-lijke plichten, de principiële gelijkheid van Hollanders en Ambonezen en meer van dat soort hoogstaande prietpraat waarvan de daken niet minder gingen lek-ken.'

Geen zin die er echt insnijdt, vind ik, terwijl Lopulalan op andere momenten prachtig kan schrijven: ingehouden, sug-gestief bijna documentair, zodat je achter

zijn eigen verhaal het verhaal van alle an-deren ziet oprijzen zonder dat het zijn in-dividualiteit verliest. Als er op zondag voor de kerkgang wordt gebeden voor de *piring natsar* (het gebedsbord dat ieder gezin bezit, met daarop de in papier ge-vouwen muntjes die de hoogtepunten uit het leven symboliseren) wordt op de lin-kerhelft van het bord het geld voor de kerkcollecte gelegd, maar het gebed dat erover wordt uitgesproken is wezenlijk gericht *tot de voorouders*. Ik heb dat ge-bed meer dan eens zien bidden, maar Lo-pulalan heeft me met zijn beschrijving duidelijk gemaakt wat er dan gebeurt: 'Steeds weer werd ik gegrepen, voorzich-tig aangeraakt door het sacrale van die ge-bedsklanken en werd mij woordeloos dui-delijk dat het hier iets wezenlijks betrof, iets wat ons over de grote afstand tussen Nederland en de Molukse eilanden vere-nigde met hen die ons waren voorgegaan. Soms was het of ze uit hun graven opre-zen en via de foto van mijn streng blik-kende oma naast ons kwamen staan. Dan was het alsof de twee kleine kamers, waarvan de schrootwanden uitzetten en de plafonds week werden van het vocht, overbevolkt waren.' Hier wordt de essen-tie van het schrijven geraakt, en van het feit een Molukker te zijn. ■